

Notitie online gebiedsverbod

Aan: de Raad van de gemeente Rijswijk
Van: H. Sahin
Datum: 2 september 2024

Aanleiding

Deze notitie is te beschouwen als oplegger bij het 'Advies APV-bepaling online gebiedsverbod' van mr. Mariëtta Buitenhuis (AKD Advocaten). De reden voor het opvragen van het advies is dat het in Rijswijk meerdere keren is voorgekomen dat online werd opgeroepen tot bijvoorbeeld een demonstratie of het plegen van een strafbaar feit.

De volgende vragen liggen ten grondslag aan het advies:

- Wat zijn de mogelijkheden om een online gebiedsverbod in de APV op te nemen?
- Indien er mogelijkheden zijn om een online gebiedsverbod in de APV op te nemen, hoe kan deze bepaling dan het beste luiden?
- Zijn er – naast een APV-bepaling – andere mogelijkheden om op te treden tegen online aangejaagde ordeverstoringen?

Voor een samenvatting van het advies verwijs ik graag naar de managementsamenvatting die is opgenomen in het advies.

Ik wil uw raad er graag op wijzen dat elke conceptbepaling een juridisch risico met zich meebrengt. Het niet mengen met de strafrechtelijke handhaving en het overeind houden van de vrijheid van meningsuiting zijn belangrijke kanttekeningen. Mocht de raad overgaan tot het instellen van een online gebiedsverbod, dan moet uitputtend worden gemotiveerd waarom het verbod hier niet mee interfereert. Die motivatie dient te worden opgenomen in de toelichting bij de APV (zie hieronder).

Voorstel bepaling

Inhoud van de bepaling

In het advies zijn verschillende conceptbepalingen opgenomen. Over verschillende conceptbepalingen is reeds uitspraak gedaan. Voor deze bepalingen geldt dus dat deze aanscherping moeten hebben waarmee wordt tegemoet gekomen aan de vereisten die voortvloeien uit de jurisprudentie. Over een van de conceptbepalingen is nog geen jurisprudentie beschikbaar. Daarnaast wordt in deze bepaling duidelijk onderscheid gemaakt met het strafrecht.

De bepaling zou als volgt luiden:

Artikel 2:1b Verbod oproep tot ordeverstoring

Onverminderd het bepaalde in artikel 131 van het Wetboek van Strafrecht is het verboden in het openbaar, mondeling of bij (online) geschrift of afbeelding tot enig strafbaar feit of tot gewelddadig optreden tegen het openbaar gezag op te roepen waarmee de openbare orde wordt verstoord.

Op te leggen straf

Overtreding van dit verbod kan worden gestraft met een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang. In principe is een APV-verbod handhaafbaar met een last onder bestuursdwang (artikel 125 Gemeentewet) of last onder dwangsom (artikel 5:32, eerste lid, Awb).

Het kan een keuze zijn om voor de duidelijkheid een extra bepaling toe te voegen wat betreft de handhaafbaarheid. Dit zorgt voor meer rechtszekerheid, ook voor wat betreft de criteria waaraan getoetst wordt.

Daarmee zou de bepaling als volgt luiden:

Artikel 2:1b Verbod oproep tot ordeverstoring

1. *Onverminderd het bepaalde in artikel 131 van het Wetboek van Strafrecht is het verboden in het openbaar, mondeling of bij (online) geschrift of afbeelding tot enig strafbaar feit of tot gewelddadig optreden tegen het openbaar gezag op te roepen waarmee de openbare orde wordt verstoord.*
2. *De burgemeester kan een last onder bestuursdwang wegens overtreding van het eerste lid in ieder geval opleggen in de volgende gevallen:*
 - a. *Herhaaldelijk overtreden van het verbod in het eerste lid;*
 - b. *Een grote ernst van de verstoring van de openbare orde.*

De bepaling kan ook worden opgenomen in artikel 6:1, eerste lid, APV (strafrechtelijke handhaafbaarheid) of artikel 6:1, tweede lid, APV (beboetbaarheid). In het huidige voorstel is ervoor gekozen om artikel 2:1b op te nemen met de leden 1 en 2 en om de bepaling op te nemen in artikel 6:1, tweede lid. De reden hiervan is dat de consequenties van het verbod duidelijk en transparant zijn vermeld, zodat dit effectiever kan worden opgelegd. Daarnaast is gekozen voor het toevoegen in artikel 6:1, tweede lid, omdat hier ook artikel 2:1 is opgenomen (een andere vorm van ordeverstoring).

Toelichting

In de toelichting bij de APV zou vervolgens de volgende tekst kunnen worden opgenomen:

Artikel 2:1b Verbod oproep tot ordeverstoring

Eerste lid

Een van de belangrijkste taken van de gemeente is het handhaven van de openbare orde. Steeds vaker gaat aan een verstoring van de openbare orde een oproep van het verstoren van deze orde vooraf. Dit kan bijvoorbeeld op social media, maar ook door middel van een oproep op straat of via brieven in de buurt. Een verbod op het oproepen tot een dergelijke ordeverstoring geeft aan dat het handhaven van de openbare orde niet alleen achteraf, maar ook vooraf ernstig genomen wordt.

Tweede lid

Om het verbod effectief te laten zijn, zal dit verbod gehandhaafd moeten worden. Hierbij moet worden voldaan aan een aantal criteria. Het moet duidelijk zijn dat het gaat om een herstelsanctie, waarbij het voorkomen van een verstoring van de openbare orde prioriteit heeft. Er mag nadrukkelijk geen sprake zijn van een bestraffende sanctie of het toevoegen van leed. Daarnaast mag de sanctie geen beperking inhouden van de vrijheid van meningsuiting.

Van herhaaldelijkheid kan sprake zijn indien meerdere keren voor dezelfde geplande verstoring wordt opgeroepen, of indien binnen een periode van zes maanden meer dan twee keer een oproep wordt geplaatst tot het verstoren van de openbare orde.

De ernst van de (te verwachten) verstoring van de openbare orde wordt bepaald aan de hand van de gevraagde inzet van opsporingsambtenaren en veiligheidsdiensten.

Deze motivering is opgenomen in de aan uw raad voorgestelde toelichting op de APV.